

1918 – 2018

/Cz.2 – do 11.11.1918 r./

„Znam tylko dwa typy Polaków: tych, którzy się zbuntowali przeciwko mnie, i tych którzy pozostali mi wierni – jednych nienawidzę, drugimi gardzę.”

Mikołaj I Romanow

Dziwne te słowa, ale odzwierciedlają prawdę nie tylko o Polakach z tamtego okresu. Dzisiaj dzieje się podobnie!, a myśli tak większość Polaków, a za granica cieszy się.

Nasze NARODOWE ŚWIĘTO NIEPODLEGŁOŚCI – zawdzięczamy wszystkim tym, którzy w trakcie zaborów nie pozostali być POLAKAMI i zawsze poprzez piśmiennictwo, powstania, i zbrojną walkę nawet będąc w szeregach armii zaborców – dążyli do pokonania zaborców /Rosję, Prusy i Austro-Węgry/ i wyzwolenia Polski z ich panowania. TYM POLAKOM CHWAŁA NA WIEKI!!!

Pięknie i dobrze, że Polacy wybrali datę 11. Listopada, gdyż nasza WOLNOŚĆ utożsamia się z zakończeniem I w. św. i zawarciu rozejmu przez Niemcy [w Compiègne](#). „Zachód” i nie tylko w tym dniu obchodzi REMEMBRANCE /DZIEŃ PAMIĘCI/ - łączmy się w tym dniu razem!

Jednak zanim do tego doszło, Polacy organizowali się w różne siły polityczne, wojskowe czy też paramilitarne i walczyli z zaborcami. Mimo tylu powstań /przedstawionych w I części/ nie udało się wywalczyć niepodległości, lecz Polacy nie dawali o sobie zapomnieć.

Jeżeli o zaborcach można mówić pozytywnie, to najlepiej i największa „wolność” była w zaborze Austro-Węgierskim, następnie Rosyjskim i w końcu Pruskim! Stąd /z Galicji/ wywodzi się „iskra wolności”...i dążenie do niepodległości ...

HISTORYCY PRZEDSTAWIAJĄ KILKA KIERUNKÓW WALKI O NIEPODLEGŁOŚĆ W PIERWSZYCH 18 LATACH XX W., M.IN.:

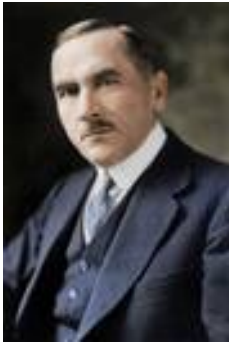

WALKĘ POLITYCZNĄ – prowadził głównie i aktywną Józef Piłsudski w ramach Frakcji Rewolucyjnej PPS. Dążył na terenie Galicji w oparciu o Austro-Węgry, gdzie miał poparcie głównie konserwatystów, mieszczaństwo oraz inteligencję w oparciu o działające tutaj różne organizacje polityczne (SD przemianowane w 1903 r. na PSL, czy też SND w 1897) dołączyć do autonomicznej Galicji Królestwo Polskie.

W 1908 r. J. Piłsudski /M. Kukiel i K. Sosnkowski/ powołał do życia w Galicji Konspiracyjny Związek Walki Zbrojnej we Lwowie. Podobnie było z powołaniem Związku Strzeleckiego „Strzelec”.

W Galicji i na Śląsku Cieszyńskim działała również Polska Partia Socjalno-Demokratyczna /PPSD/ – utworzona w 1892 we Lwowie/ - Ignacego Daszyńskiego.

Odwrotnie od poglądów politycznych PPS była Narodowa Demokracja z Romanem Dmowskim na czele. ND dążyła do uzyskania niepodległości bez walki zbrojnej. Miała poparcie w burżuazji, ziemiaństwie a nawet drobnomieszczaństwie. To ugrupowanie dążyło do wyzwolenia w oparciu o sojusz francusko-rosyjski, a głównego wroga upatrywali w Niemcach. Wyzwolenie Polski oparli o Rosję. Po rozłamie część przeszła na stronę niepodległościowców i utworzyli Polski Związek Wojskowy.

Innym ugrupowaniem politycznym była – LEWICA. SDKPiL – liczyła, że wyzwolenie przyjdzie w oparciu o międzynarodowy ruch robotniczy. Nie popierała polityki PPS i była wrogo nastawiona do wojny. Głównym ideologiem była Róża Luksemburg /Rozalia Luxemburg/.

Do wybuchu I w. św. większość ww. partii utworzyło Tymczasową Komisję Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych. Z tej organizacji miał powstać Rząd Narodowy. Organizacja liczyła ok. 12000 członków – jak na ówczesne czasy była to silna organizacja.

PARTIE POLITYCZNE DZIAŁAJĄCE PRZED I w. św. POWOŁYWAŁY SZEREG ORGANIZACJE PARAMILITARNYCH oraz ORGANIZACJE WOJSKOWE:

- PPS – Frakcja i PPSD w 1910 r. powołało w Krakowie „Strzelca” i Związek Strzelca we Lwowie. Ponadto Tajna Armia Polska powołała do życia Drużyny Strzeleckie a endecja - Drużyny Bartoszone.

- J. Piłsudski utworzył Polską Organizację Wojskową – jako wzór armii podziemnej. W 1914 powołał do życia I Kompanię Kadrową Strzelców, którą z czasem rozwiązali Austriacy. Wówczas w Galicji powstała propozycja na utworzenie Polskiego Korpusu Ochotniczego. Wiedeń wyraził zgodę i powołano dwa legiony – w Galicji Wschodniej i Zachodniej w sile 8000

żołnierzy piechoty i 300 jazdy /ułani/. Dowódcami zostali: Józef Haller i Józef Piłsudski. Legion Wschodni odmówił złożenia przysięgi i został rozwiązany.

Orzeł Legionów

ZABORCY i INNE PAŃSTWA i ich wpływ na NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI:

- Polski Klub Narodowy po Rewolucji Lutowej mógł rozpocząć organizować armie polską. W 1917 r. utworzony Naczelny Polski Komitet Wojskowy /Władysław Raczkiewicz/ w Piotrogradzie rozpoczął tworzenie korpusów na : Białorusi, Besarabii /między Dniestrem a Prutem/ i na Podolu oraz dywizji na Syberii i w Murmańsku.

- w 08.1914 r. Austro-Węgry zezwoliły na tworzenie Legionów Polskich /jak się później okazało dla swoich potrzeb/.

- mimo manifestu cesarzy Austro-Węgiek /Franciszka Józefa I/ i Prus /Wilhelma II/ w dniu 05.11.1916 r. – w sprawie powstania państwa polskiego jako monarchii konstytucyjnej - okazało się, że ich dążenia są inne niż Polaków – gdyż zażądali wcielenia Polaków do wojska przeciwko Rosji. To wskazywało nadzór Niemców nad terytorium Polski.

- za zgodą Rosjan został powołany Legion Puławskiego /lecz nie jako polski/.

Ks. Mikołaj Mikołajewicz Romanow – dowódca rosyjskiej armii, obiecywał Polskę odrodzoną, „swobodną w języku, wierze i samorządzie”, ale pod berłem cara. W sierpniu 1915 r. Państwa Centralne zajęły Królestwo Polskie. Dla pozyskania Polaków reaktywowano Uniwersytet Warszawski, Politechnikę, przywrócono język polski w sądach i gminach. W 1916 r. Legion Puławskiego został włączony w skład Polskiej Brygady Strzeleckiej. Po obaleniu cara /12. Marca 1917/ deklaracja była nieaktualna.

Rząd Tymczasowy uznał prawo Polski do samostanowienia, lecz w uzależnieniu od Rosji – sojuszem wojskowym. Natomiast Piotrogradzka Rada Delegatów Robotniczych i Żołnierskich w swym orędziu /marzec 1917/ - bez żadnych warunków dała szansę budowy państwa niepodległego.

- Naczelny Komitet Narodowy w Paryżu dążyli do powołania armii polskiej. Uzyskali zgodę ale walki w ramach Legii Cudzoziemskiej /kompania była szkolona w Bayonne/. Po odniesieniu strat w Szampanii została rozwiązana. W styczniu 1918 Francja zezwoliła na utworzenie I Pułk Strzelców Polskich we Francji. 17 000 żołnierzy pod dowództwem gen. Józefa Hallera tworzyło dwie dywizje.

- 22 stycznia 1917 r. głos w sprawie polskiej zabrały także Stany Ameryki Północnej.

Prezydent Thomas Woodrow Wilson wygłosił orędzie do Kongresu, w którym stwierdził między innymi, że jednym z celów po wojnie jest odbudowa zjednoczonej i niepodległej Polski. Czego nie można było powiedzieć o Anglii i Francji!

08.01.1918 r. – w Kongresie USA ukazał się 14 punktowy program pokojowy Wilsona, w którym główna uwaga była dla Polski pomyślna, a mianowicie: po wojnie świat ma być sprawiedliwy, aby nie było kolejnej wojny, a szczególnie w p. 13 stwierdził: *„Stworzenie niepodległego państwa polskiego na terytoriach zamieszkałych przez ludność bezsprzecznie polską, z wolnym dostępem do morza, niepodległością polityczną, gospodarczą, integralność terytoriów tego państwa powinna być zagwarantowana przez konwencję międzynarodową”*.

Nie mały wpływ na Prezydenta Stanów Zjednoczonych Wilsona i podjęcie przez niego decyzje w sprawie Polski miały rozmowy Ignacego Jana Paderewskiego /18.11.1860-29.06.1941/.

WNIOSEK – państwa, które pozwalały tworzyć armie polskie, ale z celem pomocy w swoich interesach w walce głównie Rosji w przymierzu z Francją i Anglią przeciwko Prusom i Austro-Węgrom.

I-SZA W. ŚW. PRZYNIOSŁA KONKRETNE ZMIANY W DZIAŁALNOŚCI PARTII POLITYCZNYCH /wybrane zagadnienia/:

Bezpośrednią przyczyną wybuchu pierwszej wojny światowej było zabójstwo arcyksięcia Ferdynanda i jego żony /28.06.1914 r./ w Sarajewie – Gavrilo Princip/. Austro-Węgry po ultimatum /spełnionym właściwie przez Serbię/ wypowiedziały Serbii wojnę 28.06.2014 r. Poparły tę akcję Niemcy – jako sojusznicy. To niby miało zaskoczyć Rosję i Francję i przynieść szybki sukces. Niemcy z kolei wypowiedziały wojnę Rosji /najpierw było ultimatum aby nie prowadziła mobilizacji/ 01. Sierpnia 1914 r. a dwa dni później – Francji. Po wkroczeniu wojsk niemieckich do neutralnej Belgii /po żądaniu przejścia wojsk do Francji – aby obejść linię Maginota/, w dniu 04.08.1914 r. wojnę Niemcom wypowiedziała Anglia. To spowodowało, że Austro-Węgry w dniu 06.08.1914 r. wypowiedziały wojnę Rosji. **TO BYŁA OSTATNIA WOJNA – GDZIE WOJNE WYPOWIADAŁY PAŃSTWA, A PÓŹNIEJ ATAKOWAŁY!**

Przed i po wybuchu I w. św. tworzyły się bloki polityczne, wzajemnie agresywne. Najważniejsze były: **TRÓJPRZYMIERZE** /Austro-Węgry, Niemcy i Księstwo Włoch/ i **TRÓJPOROZUMIENIE** /Rosja, Francja, Anglia/.

Już wówczas polityka Niemiec dążyła do utworzenia państwa polskiego, która wchodziłaby w obszar państw Europy Środkowej – podporządkowanych oczywiście Niemcom! Polska miała powstać na bazie ziem zaboru rosyjskiego! Skąd MY dzisiaj to znamy?

- w 1914 r. powstał Naczelny Komitet Narodowy /NKN/ z połączenia Narodowej Demokracji i Komisji Skonfederowanych Stronnictw niepodległościowych, który popierał fakt utworzenia Legionów Polskich! Na czele Departamentu Wojskowego NKN stanął Władysław SIKORSKI /20 maja 1881-4.07.1943/.

- Endecja liczyła na zwycięstwo Rosji i na bazie tego państwa chciała połączyć ziemie polskie w całość.
- 15 sierpnia 1917 r. w Szwajcarii został powołany Komitet Narodowy Polski z Romanem Dmowskim na czele. Siedzibą władz był Paryż. KNP został uznany za oficjalne przedstawicielstwo narodu polskiego za granicą.
- organizacje prorosyjskie utworzyły Polski Komitet Narodowy.

- [7 października](#) 1918 – ogłoszenie niepodległości Polski przez Radę Regencyjną. [12 października](#) – Rada Regencyjna przejęła od okupantów zwierzchność nad wojskiem.
- „*28 października 1918r. w Krakowie powstała Polska Komisja Likwidacyjna, która miała objąć władzę w Galicji i na Śląsku Cieszyńskim, aby zlikwidować wszelkie powiązania tych ziem z Austrią, połączyć ziemie trzech zaborów oraz przygotować Polaków do wyborów do Sejmu Ustawodawczego. Przywódcą PKL został Wincenty Witos. Działalność PKL przyczyniła się do odzyskania władzy w Krakowie, Galicji Wschodniej, Lwowie, na Śląsku Cieszyńskim oraz w niektórych miastach zaboru rosyjskiego*”.
- 30.10.1918 – RN Śląska Cieszyńskiego przyjęła władzę i stwierdziła swoją przynależność do Polski.
- [31 października](#) /rozpoczęło się rozbrajanie garnizonów austriackich (m.in. [Kraków](#), [Cieszyn](#)); komendant garnizonu krakowskiego gen. [Bolesław Roja](#) wezwał najstarszych rangą polskich oficerów, by przejmowali od Austriaków komendy w [Zachodniej Galicji](#); z funkcji dowódcy armii polskiej zrezygnował gen. [Hans von Beseler](#)/.
- [1 listopada](#) /oddziały [Polskiej Organizacji Wojskowej](#) (POW) rozpoczęły rozbrajanie żołnierzy niemieckich i austriackich (m.in. w [Radomiu](#)); w [Lublinie](#) powstał [Związek Harcerstwa Polskiego](#), scalając polskie organizacje skautowe z trzech zaborów
 - 6/7. 11.1918 w Lublinie powstał głównie z inicjatywy PPS i PSL Tymczasowy Rząd Republiki Polskiej z Ignacym Daszyńskim na czele. Rydz –Śmigły przejął dowództwo nad wojskiem. Mimo chęci połączenia ziem polskich i z dostępem do morza oraz przeprowadzenia reform TRRP – nie udało się nic zrobić, gdyż istniał tylko kolka dni.
- [10 listopada](#) /na dworzec główny w Warszawie z Berlina przybył [Józef Piłsudski](#), zwolniony z więzienia w Magdeburgu. Został powitany przez regenta, księcia [Zdzisława Lubomirskiego](#); [generał-gubernator](#) Hans von Beseler formalnie przekazał władzę Radzie Regencyjnej.
- [11 listopada](#) /przekazanie przez Radę Regencyjną zwierzchniej władzy nad wojskiem [brygadierowi](#) Józefowi Piłsudskiemu; po pertraktacjach Piłsudskiego z Centralną Radą Żołnierską wojska niemieckie zaczęły wycofywać się z Królestwa Polskiego. W ciągu 7 dni ewakuowano ok. 55 tys. żołnierzy niemieckich; rozbrojenie w nocy niemieckiego garnizonu stacjonującego w Warszawie; data wybrana w II Rzeczypospolitej jako pamiątka odzyskania faktycznej niepodległości przez Królestwo Polskie (formalnie niepodległość Królestwa została ogłoszona 7 października).
- 11.11.1918 - Rada Regencyjna przekazała Józefowi Piłsudskiemu władzę wojskową, a po rozwiązaniu się, oddała Piłsudskiemu władzę cywilną.

Powstałe partie na przełomie XIX/XX w. powołanie przez nich organizacje wojskowe, rozmowy na różnych frontach działalności politycznej i nie tylko, a głównie wybuch I w. św. i udział w niej Polaków oraz zdecydowane osłabienie naszych zaborców stworzyło sprzyjający układ do powstania POLSKI NIEPODLEGŁEJ!!!, A TA DATA - TO 11.LISTOPADA 2018 R.

Dlatego starajmy się zdrowym rozsądkiem, sercem i patriotyzmem, jak to czynili Polacy mimo „różnych wiatrów dziejowych” zachować ją, tzn. **NIEPODLEGŁOŚĆ POLSKI** – dla potomnych, żeby za kolejne 100 lat podobnie mówili o **NAS!**

Granice Polski w połowie listopada 1918 r.

Orzeł z pieczęci Rady Regencyjnej /1916-1918/

Ciekawy sposób przedstawienie Europy w l. 1914-1915

Opracował:

Antoni Tunkiewicz

SAPER

Podstawa:

„O Niepodległość i Granice 1914 – 1921”,

Kronika Polski /Poszerzona wersja Wydawnictwa Kluszczyński/

Burzliwy Wiek XX /Jak zmienił się świat: 1900-2000

Internet